

**KONTROLL OCH UTSLÄPPANDE PÅ
MARKNADEN AV EXPLOSIVA VAROR FÖR
CIVILT BRUK**

Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1997:4) om kontroll och om utsläppande på marknaden av explosiva varor för civilt bruk

[UPPHÄVD]

Sprängämnesinspektionens författningssamling

SÄIFS 1997:4

Utkom från trycket den
28 maj 1997

Sprängämnesinspektionens föreskrifter om kontroll och om utsläppande på marknaden av explosiva varor för civilt bruk;

beslutade den 23 april 1997.

Sprängämnesinspektionen föreskriver¹ med stöd av 41 § förordningen (1988:1145) om
brandfarliga och explosiva varor följande.

Kap. 1 Tillämpningsområde

1.1 Dessa föreskrifter gäller kontroll och utsläppande på marknaden av explosiva varor.

Föreskrifterna gäller inte

1. explosiva varor som är avsedda för användning av Försvarsmakten eller polisen,
2. pyrotekniska artiklar,
3. ammunition,
4. explosiva varor avsedda att användas av tillverkaren direkt på tillverkningsplatsen,
5. explosiva varor som utgör del av säkerhetsutrustningen i motorfordon.

Kap. 2 Definitioner och förkortningar

2.1 I dessa föreskrifter och tillhörande allmänna råd har följande uttryck och
förkortningar nedan angivna betydelse.

anmält organ	Organ som anmälts enligt 3 § lagen (1992:1119) om teknisk kontroll eller motsvarande bestämmelser i något annat land inom EES.
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.
harmoniserad standard	En nationell standard överförd från en harmoniserad standard vars referensnummer har publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.
pyrotekniska artiklar	Varor som innehåller pyrotekniska ämnen, bl.a. nöjesfyrvärkerier, sceneffekter och nödsignaler.

¹ Jfr rådets direktiv 93/15/EEG av den 5 april 1993 om harmonisering av bestämmelserna om utsläppande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk, nedan kallat explosivvarudirektivet (EGT nr L 121, 15.5.93, s. 20, Celex 393L0015).

utsläppande på marknaden Varje första leverans, mot betalning eller gratis, av explosiva varor för distribution eller användning.

Kap. 3 Skyddskrav

3.1 För att få släppas ut på marknaden skall explosiv vara som omfattas av dessa föreskrifter uppfylla de skyddskrav för respektive vara som framgår av bilaga 1.

Dessa krav skall anses uppfyllda om varan överensstämmer med de krav som anges i nationella standarder som ikraftsätter harmoniserade standarder till följd av explosivvarudirektivet.

Kap. 4 Metoder för bedömning av överensstämmelse

4.1 Innan en vara släpps ut på marknaden skall tillverkaren eller dennes utsedde representant intyga att varan överensstämmer med kraven i dessa föreskrifter.

4.2 Intyg om överensstämmelse utfärdas på grundval av antingen

- a) EG-typkontroll (modul B) enligt avsnitt 1 i bilaga 2 samt, efter tillverkarens eget val,
 - överensstämmelse med typ (modul C) enligt avsnitt 2 i bilaga 2, eller
 - kvalitetssäkring av produktion (modul D) enligt avsnitt 3 i bilaga 2, eller
 - kvalitetssäkring av produkter (modul E) enligt avsnitt 4 i bilaga 2, eller
 - verifikation av produkter (modul F) enligt avsnitt 5 i bilaga 2eller
- b) verifikation av enstaka objekt (modul G) enligt avsnitt 6 i bilaga 2.

4.3 Bedömning av överensstämmelse enligt 4.2 utförs av anmält organ (bilaga 3).

Kap. 5 CE-märkning

5.1 CE-märke (bilaga 4) enligt lagen (1992:1534) om CE-märkning skall anbringas direkt på den explosiva varan eller, om detta inte är möjligt, på en särskild etikett. Om ingen av dessa metoder kan användas skall märkningen i stället anbringas på varans förpackning.

CE-märkningen skall vara synlig, lättläst och varaktig samt utförd på ett sådant sätt att den inte kan återanvändas.

5.2 Vara får inte ha annan märkning som kan vilseleda tredje man vad gäller CE-märkningens innebörd och utformning. Annan märkning får dock finnas på varan om inte CE-märket härigenom blir svårare att läsa.

5.3 Om en explosiv vara till följd av andra direktiv än explosivvarudirektivet kommer att omfattas även av andra bestämmelser som kräver CE-märkning skall det av CE-märkningen framgå att varan uppfyller kraven även enligt dessa bestämmelser.

5.4 Om det konstateras att CE-märkningen är felaktigt utförd eller att den felaktigt påförts en vara skall tillverkaren, dennes företrädare eller den som är ansvarig för varans utsläppande bringa produkten i överensstämmelse med bestämmelserna om märkning enligt de villkor som fastställs av Sprängämnesinspektionen.

5.5 Explosiv vara som omfattas av dessa föreskrifter får släppas ut på marknaden om den

- genomgått bedömning av överensstämmelse enligt 4.2 ovan,
- är försedd med CE-märkning enligt 5.1 ovan samt
- uppfyller kraven i övrigt enligt dessa föreskrifter.

5.6 Om Sprängämnesinspektionen finner att en explosiv vara som är försedd med CE-märkning och som används på avsett sätt kan utgöra en fara i skyddshänseende, får inspektionen vidta nödvändiga interimistiska åtgärder för att dra tillbaka varan från marknaden eller förbjuda att den släpps ut på marknaden eller förbjuda dess fria rörlighet.

Kap. 6 Dispenser

6.1 Sprängämnesinspektionen får, om skäl föreligger, medge dispens från dessa föreskrifter.

Kap. 7 Ansvar

7.1 Bestämmelser om ansvar på grund av överträdelse av dessa föreskrifter finns i lagen (1988:868) om brandfarliga och explosiva varor.

Övergångsbestämmelser

1. Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 juli 1997.
2. För explosiva varor som omfattas av dessa föreskrifter får äldre bestämmelser om godkännande i SÄIFS 1986:2, SÄIFS 1989:8 och SÄIFS 1989:16 tillämpas t.o.m. den 31 december 2002.

Anm.

I föreskrifterna ingår fyra bilagor angående väsentliga skyddskrav (bilaga 1), kontrollformer (bilaga 2), minimikrav för anmälda organ (bilaga 3) samt överensstämmelsemärkning (bilaga 4).

ERIK NILSSON

Gunnar-Arne Björkman/Leif Wahlberg

VÄSENTLIGA SKYDDSKRAV

I. Allmänna krav

1. Varje explosiv vara skall utformas, tillverkas och levereras på ett sådant sätt att det medför en minimal risk för människors liv och hälsa, och att skador på egendom och miljö förebyggs under normala, förutsebara förhållanden, särskilt vad gäller skyddsregler och normal praxis, även före användningen.
2. Varje explosiv vara skall ha de egenskaper som tillverkaren har specificerat för att säkerställa högsta skyddsnivå och pålitlighet.
3. Varje explosiv vara skall utformas och tillverkas på ett sådant sätt att den med hjälp av passande teknik kan destrueras på ett sätt som ger minsta möjliga miljöeffekter.

II. Särskilda krav

1. I förekommande fall skall, som ett minimum, följande upplysningar och egenskaper beaktas. Varje explosiv vara bör testas under realistiska förhållanden. Om detta inte är möjligt i ett laboratorium bör testerna utföras under samma förhållanden som råder där den explosiva varan skall användas.
 - a) Konstruktion och karakteristiska egenskaper, inbegripet kemisk sammansättning, blandningsgrad och, i förekommande fall, dimensioner och kornstorleksfördelning.
 - b) Den explosiva varans fysiska och kemiska stabilitet under alla miljömässiga förhållanden som den kan komma att utsättas för.
 - c) Känslighet för stötar och friktion.
 - d) Förenlighet mellan alla beståndsdelar vad gäller deras fysiska och kemiska stabilitet.
 - e) Den explosiva varans kemiska renhet.
 - f) Den explosiva varans motståndskraft mot påverkan av vatten, om den skall användas under fuktiga eller våta förhållanden och om dess säkra användning eller pålitlighet kan påverkas negativt av vatten.
 - g) Motståndskraft mot låga och höga temperaturer, om den explosiva varan skall förvaras eller användas vid sådana temperaturer och dess säkra användning eller pålitlighet kan påverkas negativt av nedkylning eller upphettning av en beståndsdel eller av själva den explosiva varan.

- h) Den explosiva varans lämplighet för användning i farliga miljöer (t.ex. vid förekomst av gruvgas, het omgivning etc.), om den skall användas under sådana förhållanden.
 - i) Skyddsanordningar som skall förhindra för tidig eller oavsiktlig initiering eller antändning.
 - j) Korrekt laddning och funktion av den explosiva varan när den används på avsett sätt.
 - k) Passande anvisningar och om nödvändigt märkning angående säker hantering (inkl. förvaring, användning och destruktion) på mottagarmedlemsstatens officiella språk.
 - l) Förmågan hos den explosiva varan, dess hölje och övriga beståndsdelar att motstå försämring under förvaringen fram till den "används före"-dag som specificerats av tillverkaren.
 - m) Specifikation av alla anordningar och tillbehör som krävs för att den explosiva varan skall fungera pålitligt och säkert.
2. De olika kategorierna av explosiva varor måste även minst uppfylla följande krav:
- A. *Sprängämnen*
 - a) Den föreslagna initieringsmetoden skall säkerställa att sprängämnet detonerar eller förbränns säkert, pålitligt och fullständigt. Vad gäller svartkrut är det förmågan att deflagera som skall kontrolleras.
 - b) Sprängämnen i form av patroner skall fortplanta detonation säkert och pålitligt genom hela raden av patroner.
 - c) Gaser som förorsakas av sprängämnen som skall användas under jord får endast innehålla kolmonoxid, nitrosa gaser, andra gaser, ångor eller luftburna restpartiklar i mängder som inte under normala driftförhållanden skadar hälsan.
 - B. *Detonerande stubin, krutstubin, tändtråd och stötvågsledare*
 - a) Höljen till detonerande stubin, krutstubin och tändtråd skall ha tillräcklig mekanisk styrka och tillräckligt väl kunna skydda det explosiva innehållet när detta utsätts för normal mekanisk påfrestning.
 - b) Parametrarna för bränntider hos krutstubin skall anges och följas.
 - c) Detonerande stubin skall kunna initieras pålitligt, ha tillräcklig initieringskapacitet och uppfylla kraven på förvaring även under särskilda klimatförhållanden.
 - C. *Sprängkapslar (inbegriper sprängkapslar med fördröjning) och detonationsfördröjare.*

- a) Sprängkapslarna skall pålitligt initiera detonation hos de sprängämnen som skall användas tillsammans med dem under alla förutsebara användningsförhållanden.
- b) Detonationfördröjare skall kunna initieras pålitligt.
- c) Initieringsförmågan får inte påverkas negativt av fukt.
- d) Fördröjningstiderna hos sprängkapslar med fördröjning skall vara tillräckligt enhetliga för att säkerställa att risken för överlappning av intilliggande fördröjningstider är obetydlig.
- e) De elektriska egenskaperna hos elektriska sprängkapslar skall anges på förpackningen (t.ex. övre gränsvärde för icke-tändning, resistans etc.).
- f) Ledningarna hos elektriska sprängkapslar skall, med hänsyn till den avsedda användningen, ha tillräcklig isolering och mekanisk styrka, och hållfastheten hos förbindelsen till sprängkapseln skall vara tillräcklig.

D. Drivladdningskrut och raketkrut

- a) Dessa material får inte detonera när de används på avsett sätt.
- b) Drivmedel skall om nödvändigt (t.ex. om de är baserade på nitrocellulosa) stabiliseras mot nedbrytning.
- c) Fast raketkrut i pressad eller gjuten form får inte innehålla oavsiktliga sprickor eller gasbubblor som medför fara för dess funktion.

KONTROLLFORMER

1. MODUL B: EG-typkontroll

1. Denna modul beskriver den del av förfarandet genom vilket ett anmält organ förvissas sig om och intygar att ett för den planerade tillverkningen representativt provexemplar uppfyller tillämpliga bestämmelser i direktivet.
2. Ansökan om EG-typkontroll skall lämnas in av tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen till ett anmält organ efter eget val.

Ansökan skall innehålla följande:

- Tillverkarens namn och adress, och om ansökan ges in av hans representant, även dennes namn och adress.
- En skriftlig försäkran att samma ansökan inte inlämnats till något annat anmält organ.
- Den tekniska dokumentationen enligt punkt 3.

Sökanden skall ställa till det anmälda organets förfogande ett provexemplar, i fortsättningen kallat "typ", som är representativt för den planerade tillverkningen. Det anmälda organet kan begära in fler provexemplar om så krävs för att genomföra provningsprogrammet.

3. Den tekniska dokumentationen skall göra det möjligt att bedöma hur produkten överensstämmer med direktivets krav. Den skall omfatta produktens konstruktion, tillverkning och funktion i den mån det behövs för en sådan bedömning.

Dokumentationen skall, i den utsträckning det är av betydelse för bedömningen, innehålla

- en allmän typbeskrivning,
- översiktliga konstruktions- och tillverkningsritningar samt scheman över komponenter, delmonteringar, kretsar etc.,
- beskrivningar och förklaringar som behövs för att förstå dessa ritningar och scheman och hur produkten fungerar,
- en lista på av 3.1 i föreskrifterna omfattade standarder som helt eller delvis följts samt, till den del sådana standarder inte har följts, beskrivningar av de lösningar som har valts för att uppfylla direktivets väsentliga krav,

- resultat av gjorda konstruktionsberäkningar, genomförda undersökningar etc.,
 - provningsrapporter.
4. Det anmälda organet skall
- 4.1 granska den tekniska dokumentationen, förvissa sig om att typen är tillverkad i överensstämmelse med den tekniska dokumentationen samt identifiera såväl de delar som är konstruerade enligt tillämpliga bestämmelser i av 3.1 i föreskrifterna omfattade standarder, som de komponenter som är konstruerade utan tillämpning av sådana bestämmelser,
- 4.2 utföra eller låta utföra vederbörliga undersökningar och nödvändiga provningar för att, när i 3.1 i föreskrifterna omfattade standarder inte har följts, kontrollera om de lösningar som tillverkaren har valt uppfyller föreskrifternas väsentliga krav,
- 4.3 utföra eller låta utföra vederbörliga undersökningar och nödvändiga provningar för att, när tillverkaren valt att följa tillämpliga standarder, kontrollera om dessa verkligen har följts,
- 4.4 i samråd med sökanden bestämma var undersökningar och nödvändiga provningar skall utföras.
5. Om typen uppfyller direktivets bestämmelser, skall det anmälda organet till sökanden utfärda ett EG-typintyg. Intyget skall innehålla tillverkarens namn och adress, slutsatser från undersökningen samt de uppgifter som krävs för att identifiera den godkända typen.

En lista över de delar av den tekniska dokumentationen som är av betydelse skall bifogas intyget. Det anmälda organet skall bevara en kopia av denna lista.

Om tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen nekas typintyg, skall det anmälda organet ge en detaljerad redogörelse för skälen till detta.

Bestämmelser om ett förfarande för överklagande skall fastställas.

6. Sökanden skall underrätta det anmälda organ som hos sig bevarar den tekniska dokumentationen för EG-typintyget om alla ändringar av den godkända produkten. Nytt godkännande krävs om ändringarna kan påverka överensstämmelsen med de väsentliga kraven eller de för produkten föreskrivna användningsvillkoren. Det nya godkännandet utfärdas i form av ett tillägg till det ursprungliga EG-typintyget.
7. Varje anmält organ skall till övriga anmälda organ lämna information av betydelse om utfärdade eller återkallade EG-typintyg och tillägg till sådana.
8. Övriga anmälda organ kan få kopior av EG-typintyg och/eller tillägg till dessa. Intygens bilagor skall stå till övriga anmälda organs förfogande.

9. Tillverkaren eller den som representerar honom skall tillsammans med den tekniska dokumentationen bevara kopior av EG-typintyg och tillägg till dessa under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört.

Om varken tillverkaren eller någon som representerar honom finns i gemenskapen, skall skyldigheten att hålla den tekniska dokumentationen tillgänglig vila på den som släpper ut produkten på gemenskapsmarknaden.

2. MODUL C: Överensstämmelse med typ

1. Denna modul beskriver den del av förfarandet genom vilken tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen säkerställer och försäkrar att de berörda explosiva varorna överensstämmer med typen enligt beskrivningen i EG-typintyget, och att det uppfyller tillämpliga krav i föreskrifterna. Tillverkaren skall anbringa CE-märket på varje explosiv vara samt upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse.
2. Tillverkaren skall vidta alla de åtgärder som behövs för att det i tillverkningsprocessen skall säkerställas att de tillverkade produkterna överensstämmer med typen enligt beskrivningen i EG-typintyget, och med de väsentliga säkerhetskraven i direktivet.
3. Tillverkaren eller den som representerar honom skall bevara en kopia av försäkran om överensstämmelse under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört.

Om varken tillverkaren eller någon som representerar honom finns i gemenskapen, skall skyldigheten att hålla försäkran om överensstämmelse tillgänglig vila på den som släpper ut produkten på gemenskapsmarknaden.

4. Ett anmält organ efter tillverkarens val skall utföra eller låta utföra kontroll av produkter med slumpvis valda mellanrum. Bland färdiga produkter skall det anmälda organet på plats ta ut ett tillräckligt antal provenheter. Man skall undersöka dessa provenheter och utföra de provningar som anges i tillämpliga av 3.1 i föreskrifterna omfattade standarder eller motsvarande provningar, för kontroll av att produkten överensstämmer med kraven i direktivet. Om en eller flera av de kontrollerade produkterna inte uppfyller dessa krav, skall det anmälda organet vidta lämpliga åtgärder.

Under tillverkningsprocessen skall tillverkaren på det anmälda organets ansvar anbringa dess identifieringsmärke.

3. MODUL D: Kvalitetssäkring av produktion

1. Denna modul beskriver det förfarande genom vilket en tillverkare som uppfyller skyldigheterna i punkt 2 säkerställer och försäkrar att de explosiva varorna överensstämmer med typen, enligt beskrivning i EG-typintyget, och att de uppfyller tillämpliga krav i föreskrifterna. Tillverkaren skall anbringa CE-märket

på varje explosiv vara och upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse. Tillsammans med CE-märket skall anbringas identifieringsmärket för det anmälda organ som svarar för den i punkt 4 beskrivna EG-övervakningen.

2. Tillverkaren skall tillämpa ett godkänt kvalitetssystem för tillverkning, kontroll av färdiga produkter och provning enligt beskrivningen i punkt 3 och skall vara underkastad den i punkt 4 angivna övervakningen.

3. *Kvalitetssystem*

- 3.1 Tillverkaren skall hos ett anmält organ, som han själv har valt, ansöka om att få sitt kvalitetssystem för de berörda explosiva varorna bedömt.

Ansökan skall innehålla

- alla upplysningar av betydelse för den planerade kategorin av explosiva varor,
- dokumentation av kvalitetssystemet,
- den tekniska dokumentationen för den godkända typen och en kopia av EG-typintyget.

- 3.2 Kvalitetssystemet skall säkerställa att de explosiva varorna överensstämmer med typen enligt beskrivningen i EG-typintyget och med de tillämpliga kraven i föreskrifterna.

Alla de faktorer, krav och bestämmelser som tillverkaren har tagit hänsyn till skall dokumenteras på ett systematiskt och överskådligt sätt i form av skriftliga riktlinjer, rutiner och anvisningar. Denna dokumentation av kvalitetssystemet skall möjliggöra en enhetlig tolkning av kvalitetssystemets program, planer, manualer och dokument.

Dokumentationen skall framför allt innehålla en fullgod beskrivning av

- uppsatta kvalitetsmål samt ledningens organisatoriska struktur, ansvar och befogenheter när det gäller de explosiva varornas kvalitet,
- de tekniker, processer och systematiska förfaranden som skall användas vid tillverkning, kvalitetskontroll och kvalitetssäkring,
- de undersökningar och provningar som skall utföras före, under och efter tillverkningen och hur ofta dessa skall utföras,
- kvalitetsdokumenten, såsom granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelser för berörd personals kvalifikationer, etc.,
- hur övervakning sker av att åsyftad kvalitet hos de explosiva varorna uppnås och att kvalitetssystemet fungerar effektivt.

- 3.3 Det anmälda organet skall bedöma kvalitetssystemet för att avgöra om kraven i punkt 3.2 är uppfyllda. Överensstämmelse med dessa krav skall förutsättas för

kvalitetssystem som följer tillämplig harmoniserad standard. Bland bedömarna skall minst en ha erfarenhet av bedömning inom berörd produktteknologi. I bedömningsförfarandet skall ingå besök i tillverkarens lokaler.

Organet skall meddela tillverkaren sitt beslut. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från undersökningen samt ett motiverat beslut om bedömningen.

- 3.4 Tillverkaren skall åta sig att fullgöra de skyldigheter som är förenade med det godkända kvalitetssystemet och att vidmakthålla det så att det förblir ändamålsenligt och effektivt.

Tillverkaren eller den som representerar honom skall underrätta det anmälda organ som har godkänt kvalitetssystemet om alla ändringar som planeras i systemet.

Det anmälda organet skall ta ställning till ändringsförslag samt avgöra om systemet med sådana ändringar fortfarande uppfyller kraven i punkt 3.2 eller om en ny bedömning är nödvändig.

Organet skall meddela tillverkaren sitt beslut. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från undersökningen samt ett motiverat beslut om bedömningen.

4. *Övervakning på ett anmält organs ansvar*

- 4.1 Syftet med övervakningen är att försäkra sig om att tillverkaren på rätt sätt fullgör de skyldigheter som är förenade med det godkända kvalitetssystemet.

- 4.2 Tillverkaren skall för kontroll ge det anmälda organet tillträde till lokaler för tillverkning, kontroll, provning och lagring och skall vidare tillhandahålla all nödvändig information, särskilt i fråga om

- dokumentationen av kvalitetssystemet,
- kvalitetsdokumenten, såsom granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelser för berörd personals kvalifikationer, etc.

- 4.3 Det anmälda organet skall regelbundet genomföra revisioner för att försäkra sig om att tillverkaren vidmakthåller och tillämpar kvalitetssystemet. Tillverkaren skall erhålla revisionsberättelser.

- 4.4 Det anmälda organet får dessutom besöka tillverkaren utan förvarning. I samband med sådana besök kan det anmälda organet utföra eller låta utföra provningar för att kontrollera att kvalitetssystemet fungerar på riktigt sätt. Det anmälda organet skall, om så krävs, ge tillverkaren en besöksrapport och, om en provning har utförts, en provningsrapport.

5. Tillverkaren skall under minst 10 år efter det att tillverkningen av en produkt har upphört kunna förete för de nationella myndigheterna följande:

- Sådan dokumentation som avses i punkt 3.1, andra strecksatsen.

- Ändringar som avses i punkt 3.4, andra stycket.
 - Sådana beslut och rapporter från det anmälda organet som avses i punkt 3.4 sista stycket samt i punkt 4.3 och 4.4.
6. Vart och ett av de anmälda organen skall ge övriga anmälda organ upplysningar av betydelse om utfärdade och återkallade godkännanden av kvalitetssystem.

4. MODUL E: **Kvalitetssäkring av produkter**

1. Denna modul beskriver det förfarande genom vilket en tillverkare som uppfyller skyldigheterna i punkt 2 säkerställer och försäkrar att de explosiva varorna överensstämmer med typen enligt beskrivning i EG-typintyget. Tillverkaren skall anbringa CE-märket på varje explosiv vara och upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse. Tillsammans med CE-märket skall anbringas identifieringsmärket för det anmälda organ som svarar för den i punkt 4 beskrivna EG-övervakningen.
2. Tillverkaren skall använda ett godkänt kvalitetssystem för kontroll av färdiga explosiva varor och provning enligt beskrivningen i punkt 3 och skall vara underkastad den i punkt 4 beskrivna övervakningen.
3. *Kvalitetssystem*
- 3.1 Tillverkaren skall hos ett anmält organ, som han själv har valt, ansöka om att få sitt kvalitetssystem för de explosiva varorna bedömt.

Ansökan skall innehålla

- alla upplysningar av betydelse för den planerade kategorin av explosiva varor,
 - dokumentation av kvalitetssystemet,
 - den tekniska dokumentationen för den godkända typen, och en kopia av EG-typintyget.
- 3.2 Inom ramen för kvalitetssystemet skall varje explosiv vara undersökas och de provningar utföras som föreskrivs i tillämpliga standarder som omfattas av 3.1 i föreskrifterna eller motsvarande provningar, för kontroll av att produkten överensstämmer med tillämpliga krav i direktivet. Alla de faktorer, krav och bestämmelser som tillverkaren har tagit hänsyn till skall dokumenteras på ett systematiskt och överskådligt sätt i form av skriftliga riktlinjer, rutiner och anvisningar. Denna dokumentation av kvalitetssystemet skall säkerställa en enhetlig tolkning av kvalitetssystemets program, planer, manualer och dokument.

Dokumentation skall framför allt innehålla en fullgod beskrivning av

- uppsatta kvalitetsmål samt ledningens organisatoriska struktur, ansvar och befogenheter när det gäller produktkvalitet,

- de undersökningar och provningar som skall utföras efter tillverkningen,
 - hur kontrollen sker av att kvalitetssystemet fungerar effektivt,
 - kvalitetsdokumenten, såsom granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelser för berörd personals kvalifikationer, etc.
- 3.3 Det anmälda organet skall bedöma kvalitetssystemet för att avgöra om kraven i punkt 3.2 är uppfyllda. Överensstämmelse med dessa krav skall förutsättas för kvalitetssystem som följer tillämplig harmoniserad standard.

Bland bedömarna skall minst en ha erfarenhet av bedömning inom berörd produktteknologi. I bedömningsförfarandet skall ingå besök i tillverkarens lokaler.

Organet skall meddela tillverkaren sitt beslut. Meddelande skall innehålla slutsatserna från undersökningen och ett motiverat beslut om bedömningen.

- 3.4 Tillverkaren skall åta sig att fullgöra de skyldigheter som är förenade med det godkända kvalitetssystemet och att vidmakthålla det på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.

Tillverkaren eller den som representerar honom skall underrätta det anmälda organ som har godkänt kvalitetssystemet om alla ändringar som planeras i systemet.

Det anmälda organet skall ta ställning till ändringsförslag samt avgöra om systemet med sådana ändringar fortfarande uppfyller kraven i punkt 3.2 eller om en ny bedömning är nödvändig.

Organet skall meddela tillverkaren sitt beslut. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från undersökningen samt motiverat beslut om bedömningen.

4. *Övervakning på ett anmält organs ansvar*

- 4.1 Syftet med övervakningen är att försäkra sig om att tillverkaren på rätt sätt fullgör de skyldigheter som är förenade med det godkända kvalitetssystemet.

- 4.2 Tillverkaren skall för kontroll ge det anmälda organet tillträde till lokaler för kontroll, provning och lagring och skall vidare tillhandahålla all nödvändig information, särskilt i följande avseenden:

- Dokumentation av kvalitetssystemet.
- Den tekniska dokumentationen.
- Kvalitetsdokumenten, såsom granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelser för berörd personals kvalifikationer, etc.

- 4.3 Det anmälda organet skall regelbundet genomföra revisioner för att försäkra sig om att tillverkaren vidmakthåller och tillämpar kvalitetssystemet. Tillverkaren skall erhålla revisionsberättelser.
- 4.4 Det anmälda organet kan dessutom besöka tillverkaren utan förvarning. I samband med sådana besök kan det anmälda organet utföra eller låta utföra provningar för att kontrollera att kvalitetssystemet fungerar på riktigt sätt. Det anmälda organet skall, om så krävs, ge tillverkaren en besöksrapport och, om provning har utförts, en provningsrapport.
5. Tillverkaren skall under minst 10 år efter det att tillverkningen av en produkt har upphört kunna förete för de nationella myndigheterna följande:
 - Sådan dokumentation som avses i punkt 3.1, andra strecksatsen.
 - Ändringar som avses i punkt 3.4, andra stycket.
 - Sådana beslut och rapporter från det anmälda organet som avses i punkt 3.4 sista stycket samt i punkt 4.3 och 4.4.
6. Vart och ett av de anmälda organen skall ge övriga anmälda organ upplysningar av betydelse om utfärdade och återkallade godkännanden av kvalitetssystem.

5. MODUL F: **Produktverifikation**

1. Denna modul beskriver det förfarande genom vilket tillverkaren eller den som representerar honom inom gemenskapen kontrollerar och intygar att de explosiva varor som omfattas av bestämmelserna i punkt 3 överensstämmer med typen enligt beskrivningen i EG-typintyget, och att de uppfyller tillämpliga krav i föreskrifterna.
2. Tillverkaren skall vidta alla de åtgärder som behövs för att det i tillverkningsprocessen skall säkerställas att de explosiva varorna överensstämmer med typen enligt beskrivningen i EG-typintyget, och med tillämpliga krav i föreskrifterna. Tillverkaren skall anbringa CE-märket på varje explosiv vara samt upprätta en försäkran om överensstämmelse.
3. Det anmälda organet skall utföra vederbörliga undersökningar och provningar för att kontrollera att den explosiva varan överensstämmer med tillämpliga krav i föreskrifterna. Detta skall ske genom undersökning och provning av varje explosiv vara enligt punkt 4.

Tillverkaren eller den som representerar honom skall bevara en kopia av försäkran om överensstämmelse under minst 10 år efter det att tillverkningen av den explosiva varan har upphört.

4. *Verifikation genom undersökning och provning av varje enskild explosiv vara*
 - 4.1 Alla explosiva varor skall undersökas var för sig och de provningar utföras som anges i tillämpliga av artikel 4 omfattade standarder, eller motsvarande

provningar för att verifiera produktens överensstämmelse med typen och med tillämpliga krav i föreskrifterna.

- 4.2 Det anmälda organet skall anbringa eller låta anbringa sitt identifieringsmärke på varje godkänd explosiv vara samt utfärda ett skriftligt intyg om överensstämmelse på grundval av utförda provningar.
- 4.3 Tillverkaren eller den som representerar honom skall på begäran kunna förete det anmälda organets intyg om överensstämmelse.

6. MODUL G: Verifikation av enstaka objekt

1. Denna modul beskriver det förfarande genom vilket tillverkaren säkerställer och försäkrar att den explosiva vara, för vilken har utfärdats ett intyg enligt punkt 2, överensstämmer med tillämpliga krav i föreskrifterna. Tillverkaren skall anbringa CE-märket på den explosiva varan och upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse.
2. Det anmälda organet skall undersöka den explosiva varan och utföra sådana provningar som anges i tillämpliga av 3.1 i föreskrifterna omfattade standarder, eller motsvarande provningar, för att säkerställa produktens överensstämmelse med tillämpliga krav i föreskrifterna.

Det anmälda organet skall anbringa eller låta anbringa sitt identifieringsmärke på den godkända explosiva varan samt utfärda ett skriftligt intyg om överensstämmelse på grundval av utförda provningar.

3. Syftet med den tekniska dokumentationen är att möjliggöra bedömning av överensstämmelse med direktivets krav och förstå den explosiva varans konstruktion, tillverkning och funktion.

Dokumentationen skall, i den utsträckning det är av betydelse för bedömningen, innehålla

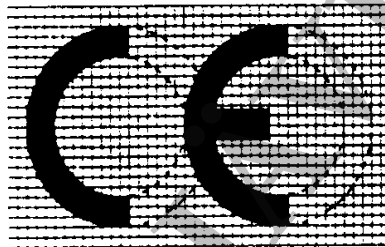
- en allmän typbeskrivning,
- översiktliga konstruktions- och tillverkningsritningar samt scheman över komponenter, delmonteringar, kretsar etc.,
- beskrivningar och förklaringar som krävs för att förstå dessa ritningar och scheman och hur den explosiva varan eller säkerhetssystemet fungerar,
- en lista på av 3.1 i föreskrifterna omfattade standarder som helt eller delvis följts samt, till den del sådana standarder inte har följts, beskrivningar av de lösningar som har valts för att uppfylla föreskrifternas väsentliga krav,
- resultat av gjorda konstruktionsberäkningar, genomförda undersökningar etc.,
- provningsrapporter.

MINIMIKRAV FÖR ANMÄLDA ORGAN

1. Organet, dess chef och personal som skall utföra verifikationsprovningarna, får inte vara konstruktör, tillverkare, leverantör eller installatör av de explosiva varor de kontrollerar, och inte heller representant för någon av dessa parter. De får varken delta direkt i konstruktion, tillverkning, marknadsföring eller underhåll av de explosiva varorna eller representera parter engagerade i dessa aktiviteter. Detta utesluter inte att tekniska upplysningar kan utväxlas mellan tillverkaren och organet.
2. Organet och dess personal skall utföra verifikationsprovningarna med största möjliga fackmässiga integritet och tekniska kompetens, samt skall vara fria från all påtryckning och påverkan, särskilt av ekonomisk art, som kan inverka på deras beslut eller resultatet av kontrollen, speciellt från personer eller grupper av personer som har intressen i verifikationsresultaten.
3. Organet skall ha den personal och de hjälpmedel som behövs för att korrekt utföra administrativt och tekniskt arbete som sammanhänger med verifikationen. Det skall också ha tillgång till den utrustning som krävs för särskild verifikation.
4. Personal som är ansvarig för kontroll skall ha
 - grundlig teknisk och yrkesmässig utbildning,
 - tillfredsställande kunskap om kraven för de provningar som utförs, samt tillräcklig erfarenhet av sådana provningar,
 - förmåga att upprätta de intyg, protokoll och rapporter som krävs för att styrka provningarnas resultat.
5. Kontrollpersonalens opartiskhet skall garanteras. Personalens lön får inte vara beroende av antalet utförda provningar, inte heller av resultatet av sådana provningar.
6. Organet skall teckna en ansvarsförsäkring, såvida inte staten i enlighet med nationell lag övertar detta ansvar, eller medlemsstaten själv är direkt ansvarig för provningarna.
7. Organets personal är bunden av tystnadsplikt som omfattar allt vad den får veta när den utför sina uppgifter enligt någon föreskrift i nationell lagstiftning som meddelats vid genomförandet av direktivet (utom gentemot de behöriga administrativa myndigheterna i den stat i vilken verksamheten bedrivs).

ÖVERENSSTÄMMELSEMÄRKNING

EG:s överensstämmelsemärkning skall bestå av bokstäverna "CE" enligt nedan:

Om märkningen förminskas eller förstoras måste de proportioner som ges i den graderade figuren ovan bibehållas.

KONTROLL OCH UTSLÄPPANDE PÅ MARKNADEN AV EXPLOSIVA VAROR FÖR CIVILT BRUK

Allmänna råd till Sprängämnesinspektionens föreskrifter (SÄIFS 1997:4) om kontroll och om utsläppande på marknaden av explosiva varor för civilt bruk

utfärdade den 23 april 1997.

Bakgrund

Föreskrifterna utgör ett led i anpassningen till rådets direktiv 93/15/EEG om harmonisering av bestämmelserna om utsläppande på marknaden och övervakning av explosiva varor för civilt bruk (explosivvarudirektivet). Direktivet har tillkommit för att - med bibehållande av grundläggande skydds krav - underlätta den fria rörligheten inom EU av sådana varor. I direktivet och SÄI:s av direktivet föranledda föreskrifter regleras dels vissa grundläggande krav på själva varorna, dels formerna för hur dessa får föras ut på marknaden inom EU. Direktivet omfattas även av EES-avtalet och är därmed tillämpligt inom hela EES.

I föreskrifterna införs principen att en bedömning av överensstämmelse utförs av s.k. anmälda organ (notified bodies). Bedömningen skall ske mot de skydds krav som anges i direktivet såsom de närmare preciseras i harmoniserade standarder. I föreskrifterna införs också krav på CE-märkning.

Bestämmelser som närmare reglerar den fria rörligheten inom EES av vissa explosiva varor återfinns i SÄI:s föreskrifter (SÄIFS 1997:5) om import och om överföring av explosiva varor.

Vissa grupper av explosiva varor är undantagna från direktivets tillämpningsområde. Främst avser undantagen varor avsedda för Försvarmakten och polisen samt pyrotekniska artiklar. I fråga om ammunition omfattar direktivet enbart överföring (jfr vapenlagen (1996:67) samt SÄIFS 1997:5 och de allmänna råden till dessa föreskrifter).

Kommentar till 1.1

Med explosiva varor avses i enlighet med explosivvarudirektivet sådana varor som betecknas som explosiva varor i Förenta nationernas rekommendationer om transport av farligt gods (Orange book, utgåva 7) och som faller under klass 1 i rekommendationerna.

I fråga om punkten 4 avses med tillverkning bl.a. förfarande genom vilket explosiv vara framställs direkt på platsen för användningen. Den som bedriver denna typ av verksamhet anses vara tillverkare och verksamheten kräver tillverkningstillstånd. Saluförande av explosiva varor som basvaror för sådan verksamhet betraktas som utsläppande på marknaden.

För de explosiva varor som inte omfattas av föreskrifternas bestämmelser om bedömning av överensstämmelse och krav på CE-märkning gäller kravet som hittills på SÄI:s godkännande av en explosiv vara innan den får hanteras i eller införas till landet. Bestämmelser härom framgår av SÄI:s föreskrifter (SÄIFS 1986:2) om godkännande av explosiva varor, SÄI:s föreskrifter (SÄIFS 1989:16) med allmänna bestämmelser om

godkännande av explosiva varor samt SÄI:s föreskrifter (SÄIFS 1992:2) om godkännande av fyrverkeripjäser och pyrotekniska scenffekter.

För ammunition som omfattas av vapenlagen (1996:67) har undantag gjorts från kravet på godkännande under förutsättning att ammunitionen genomgått kontroll i enlighet med konventionen av den 1 juli 1969 om ömsesidigt erkännande av kontrollstämplar på handeldvapen (CIP-konventionen) och försetts med CIP-stämpel (se avsnitt 1.2 SÄIFS 1997:5).

Kommentar till 3.1

De skyddskrav som framgår av bilaga 1 till föreskrifterna skall enligt explosivvarudirektivet utgöra grunden för de krav som avses bli närmare preciserade inom ramen för det omfattande standardiseringsarbete som pågår inom det europeiska standardiseringsorganet CEN.

För varor som inte framställts i enlighet med kraven i en harmoniserad standard - något som inte kan ske förrän sådana standarder finns tillgängliga - skall de grundläggande kraven dokumenteras uppfyllda på annat lämpligt sätt. Ett sådant sätt för svenskt vidkommande är att en varas egenskaper stäms av mot de nu gällande föreskrifterna om godkännande av explosiva varor. Sådana föreskrifter får enligt direktivet tillämpas intill utgången av år 2002, under förutsättning att de var gällande den 31 december 1994.

Kommentar till kap. 4

För svenska anmälda organ gäller de krav som föreskrivs av Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) med stöd av 5 § lagen om teknisk kontroll och med utgångspunkt i kraven i bilaga 3. Förteckning över anmälda organ finns hos SÄI.

SÄI avser att komplettera de allmänna råden i denna del när förutsättningarna finns för tillämpning av dessa bestämmelser, dvs. när harmoniserade standarder föreligger och anmälda organ tillkommit med kompetens att göra bedömning av överensstämmelse.

Kommentar till 5.2

Bestämmelserna om CE-märkning medför givetvis inte någon ändring av kravet på överlåtelsemärkning enligt SÄI:s föreskrifter (SIND-FS 1983:7) om märkning av explosiva varor. Det bör noteras att nämnda föreskrifter är under omarbetning.

Kommentar till 5.6

Av direktivets artikel 8 framgår att respektive medlemsstat efter att ha vidtagit en interimistisk åtgärd omedelbart skall underrätta EU-kommissionen för slutlig prövning av frågan.

Om annan myndighet upptäcker att en explosiv vara som är försedd med CE-märkning och som används på avsett sätt kan utgöra en fara i annat hänseende än risk för brand eller explosion, t.ex. miljöpåverkan, bör denna myndighet underrätta SÄI.

Kommentar till övergångsbestämmelserna

Av kommentarerna ovan har framgått att bestämmelserna i kap. 4 och 5 för sin tillämpning förutsätter harmoniserade standarder. I avvaktan på sådana standarder får EES-länderna intill utgången av år 2002 tillämpa de bestämmelser om godkännande av

explosiva varor som gällde i respektive land den 31 december 1994. En konsekvens härav är att flertalet länder sannolikt kommer att bedöma de explosiva varor som införs till respektive land i enlighet med sina hittillsvarande bestämmelser.

För de varor som inte omfattas av dessa föreskrifter gäller även fortsättningsvis enbart de äldre bestämmelserna.

Kommentar till bilagorna

Texten i bilagorna 1-4 är densamma som i motsvarande bilagor till den svenska översättningen av explosivvarudirektivet. Hänvisningarna till direktivets artiklar har ersatts med motsvarande hänvisningar till föreskrifterna.

ERIK NILSSON

Gunnar-Arne Björkman/Leif Wahlberg

UPPHÄVD